

ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
соціально-гуманітарної підготовки
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 р.

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

СИЛАБУС З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА НАУКОВЦЯ

Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	J Транспорт та послуги
Спеціальність	J5 Морський та внутрішній водний транспорт
Освітньо-наукова програма	Транспортні технології: експлуатація, ремонт та управління рухом засобів водного транспорту
Семестр та курс навчання	I семестр, I курс
Статус освітнього компонента	обов'язковий
Форма навчання	очна

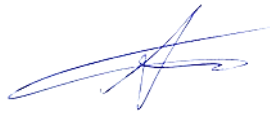
Херсон 2026 р.

Силабус з освітнього компонента (ОК) «Професійна етика науковця» розробила д.пед.н., професор, професор кафедри соціально-гуманітарної підготовки Антоніна ЛЯШКЕВИЧ.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-наукової програми

Андрій БУКЕТОВ
ПІБ

_____ підпис

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

Едуард АППАЗОВ
ПІБ

_____ підпис

Наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів, молодих вчених

Протокол № 1 від «3» вересня 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва ОК	Професійна етика науковця
Викладач	д.пед.н., професор Ляшкевич А.І.
Контактний номер викладача	+38(066)2143743
E-mail викладача	antonina26.72@gmail.com
Код ОК з освітньої програми	ОК 3
Посилання на сайт	https://mdl.ksma.ks.ua/course/view.php?id=3303
Обсяг ОК	3 кредити / 90 годин (42 години аудиторних занять. З них 28 годин лекцій, 14 годин практичних занять), 48 годин самостійної роботи.
Час проведення занять, консультацій	I семестр
Передреквізити і постреквізити ОК	ОК «Професійна етика науковця» за навчальним планом та освітньо-науковою програмою входить до циклу загальної підготовки, тісно пов'язана з такими ОК як «Філософія науки та інновацій», «Науковий стиль української мови», а також спрямована на свідомому розумінні будувати свою фахову діяльність за принципами наукової об'єктивності та моральності.
2. Анотація до курсу	
Набуті знання, уміння й навички з ОК «Професійна етика науковця» є необхідною умовою успішної наукової та професійної діяльності майбутніх докторів філософії з технічних спеціальностей.	
3. Мета та завдання курсу	
Мета вивчення ОК – ознайомлення здобувачів зі змістом та принципами професійної етики вченого, вимогами до його діяльності в системі українського та світового наукового співтовариства. Завданням ОК «Професійна етика науковця» є методологічне забезпечення самостійної креативно-дослідницької діяльності на етико-філософських засадах у майбутніх докторів філософії.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освіти повинні набути таких загальних і професійних компетентностей: ЗК1. Здатність планувати та управляти часом при досягненні конкретних цілей наукової діяльності. Уміння ефективно розпоряджатися ресурсом часу з метою реалізації дослідницьких та проєктних наукових цілей щодо функціонування транспортних систем і технологій. ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Уміння в умовах перенасиченого інформаційного простору обирати цільову інформацію для виконання дослідницьких завдань у сфері транспортних технологій. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Уміння формувати дослідницькі навички та генерувати нові наукові ідеї в галузі транспорту та вибирати необхідні способи при їх реалізації. ЗК4. Здатність працювати в команді. Уміння працювати з колегами у галузі транспорту щодо наукових досягнень, які мають різні життєві цінності. ЗК6. Володіння державною та, як найменш, однією з іноземних мов на рівні професійного і побутового спілкування. Уміння спілкуватися письмово та усно з представниками науки і бізнесу на побутовому та професійному рівні. ЗК7. Здатність працювати в міжнародному контексті. Уміння спілкуватися у зрозумілій культурно-діловий спосіб з представниками інших країн з питань функціонування транспортних систем та технологій. ЗК8. Здатність працювати автономно. Уміння самостійно приймати обґрунтовані рішення стосовно проектування транспортних систем. ПК 5. Здатності комунікації та оцінювання. Володіння необхідними знаннями у сфері транспортних технологій, розуміння процесів та тенденцій розвитку	

об'єктів дослідження, здатність інтерпретувати результати досліджень та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями стосовно наукового значення та практичного використання отриманих результатів. ПК 6. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Результатами навчання за освітньо-науковою програмою є:

ПРН 01 Уміння підготувати календарний план здійснення наукових досліджень за етапами; ПРН 04 Вміння скласти плани оперативного та тактичного управління дослідницькою діяльністю; ПРН 05 Уміння встановити самостійно дослідницькі цілі; ПРН 06 Уміння вибрати технологію пошуку інформації; ПРН 07 Здатність співвідносити інформацію для вирішення конкретних дослідницьких задач; ПРН 08 Розуміти принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях як у сфері транспортних технологій, так і у викладацькій практиці; ПРН 09 Вміння провадити викладацьку діяльність у закладах вищої освіти, застосовуючи інноваційні форми, засоби та технології при розробці методичного забезпечення освітнього процесу; ПРН 10 Здатність модифікувати набуті знання та навички; ПРН 11 Уміння аргументувати нестандартні рішення в критичних ситуаціях; ПРН 12 Уміння передбачати можливості для успішної реалізації інноваційних ідей; ПРН 13 Вміння відходити від стереотипів, адаптуватися та діяти в новій ситуації; ПРН 14 Здатність поважати думку колег, в тому числі, якщо має іншу точку зору; ПРН 15 Здатність допомагати колегам у формальній та неформальній обстановці; ПРН 16 Вміння досліджувати фактори зовнішнього середовища, що впливають на ефективність роботи дослідника; ПРН 18 Вміння спілкуватися та представляти ефективно дослідницькі ідеї в усній та письмових формах перед фаховою і нефаховою аудиторією; ПРН 19 Уміння впорядковувати думки та ідеї в усній і письмовій формі державною мовою; ПРН 20 Вміння відтворювати іншомовні професійні тексти; ПРН 24 Здатність продемонструвати стиль ділового спілкування при оформленні документів та ділової переписки з іноземними партнерами; ПРН 25 Уміння застосовувати функцію самоорганізації та самомотивації; ПРН 26 Здатність трансформувати теоретичні знання у практичну площину; ПРН 27 Уміння вирішувати задачі інноваційного характеру за допомогою сучасних програмних та технічних засобів.

У результаті вивчення ОК «Професійна етика науковця» здобувач повинен **знати:**

- сутність і види професійної етики; принципи і норми ділового етикету;
- етапи ділового інтерв'ю; національні особливості ділового спілкування;
- основні вимоги до одягу ділової людини; правила телефонного етикету;
- норми використання офісної техніки;
- етапи планування та підготовки ділового засідання;
- правила дорожнього етикету;
- принципи проведення ділових бесід;

уміти:

- відповідально ставитися до професійних обов'язків;
- задавати питання та брати участь у колективному обговоренні ділових проблем;
- організовувати і проводити співбесіду;
- застосовувати вербальні та невербальні засоби ділового спілкування;
- урахувати психологічні та соціокультурні особливості співрозмовника задля створення умов позитивного ділового спілкування;
- творчо користуватися набутими знаннями в професійній діяльності.

Методи вимірювання результатів навчання (компетентностей):

В умовах навчального процесу з використанням різних форм групової та індивідуальної роботи (індивідуально-творче завдання, аналіз наукових текстів, виступ з доповіддю, науково-дослідна робота, педагогічне тестування, студіювання джерельної бази тощо) здійснюється перевірка систематизованих комунікативних вмінь та навичок, застосування отриманих знань для вирішення певного кола питань у науковій або професійній сферах, використовуючи опрацьований матеріал адекватно до ситуації.

5. План вивчення ОК					
№ тижня	Назва теми	Форма організації навчання та кількість годин			Самостійна робота, кількість годин
		Лекційне заняття	Лабораторне заняття	Практичне / семінарське заняття	
1.	Етика вченого як галузь етичного знання	2	-		6
2.	Професійне самовизначення молоді як моральна, психолого-педагогічна та соціальна проблема	4	-	2	4
3.	Права та обов'язки науково-педагогічного, педагогічного і наукового працівника	4	-	2	6
4.	Наукове обґрунтування понять професія і професіоналізм	2	-	2	4
5.	Основні принципи педагогічної і наукової етики	2	-	2	10
6.	Мораль та етика молодого науковця	4	-	2	6
7.	Етика і культура міжособистісного спілкування	4		2	4
8.	Спілкування як науково-практична проблема	2			4
9.	Етикет в професійній культурі педагога. Імідж викладача в корпоративній культурі навчального закладу	2			2
10.	Етикет спілкування із зарубіжними діловими партнерами	2		2	2
Разом годин		28	-	14	48
6. Графік самостійної роботи					
№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю	
1.	Підготовка до практичних занять	14	щотижнево	Усне та письмове опитування	
2.	Підготовка теоретичних питань (у тому числі питання, відведені на самостійне опрацювання)	10	щотижнево	Теоретичні питання, практичні та ситуативні завдання	
3.	Виконання реферату	14	І раз в семестр	Усний захист	
4.	Підготовка до заліку	10	В кінці семестру	Тестові та практичні завдання	
Разом		48	-	-	

7. Рекомендована література

Основна література:

1. Бралатан В. П. Професійна етика : навч. посібник / В. П. Бралатан, І. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко. К. : Центр учбової літератури, 2011. 251 с.
2. Василевська Т. Е. Етичні аспекти взаємовідносин між колегами у професійних колективах державних службовців: Зб. наук. праць / За заг. ред. В.І.Князева. Вип. 2. К., 2004.
3. Ляшкевич А. І. Психологічний вплив інформаційного середовища на людину в сучасному суспільстві. Modernization of educational system: world trends and national peculiarities: Conference Proceeding (February 23-rd, Kaunas). Kaunas: zdevnieciba «Baltija Publishing». 2018. P. 136–139.
4. Малахов В. А. Етика : Курс лекцій : Навч. посібник. К. : Либідь, 2001. 384 с.
5. Малахов В.А. Етика спілкування: Навчальний посібник для аспірантів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 386 с.
6. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. 6-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2007. 336 с.
7. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. К. : Лібра, 2003. 424 с.
8. Шеломенцев В. Етикет і культура спілкування. К., Либідь, 1995. 403 с.

Додаткова література:

1. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. К. : Лібра, 2001. 400 с.
2. Попович М. Бути людиною. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2001. 223с.
3. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність. Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.
4. Ляшкевич А., Кравченко О., Букіна І. Мовний аспект формування професійної субкультури. «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» (Категорія «Б»). Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2021. № 40 (том 2). С. 233-238.

Інформаційні ресурси:

1. https://cuesc.org.ua/images/informlist/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20advanced_training_UDU.pdf
2. <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/25409>

8. Контроль і оцінка результатів навчання

Контроль знань у рамках ОК здійснюються з урахуванням європейської кредитно-трансферної системи. Видами контролю знань є поточний контроль та семестрова атестація. Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти доктора філософії.

Семестрова атестація проводиться у формі заліку. Слід зазначити, що виконання всіх складових навчального плану є обов'язковою умовою вивчення ОК. Роз'яснення складних тем або поглиблене вивчення додаткової інформації може відбуватися у години консультацій, згідно з графіком.

Елементи навчальної діяльності	Кількість занять	Максимальний бал за вид роботи	Всього за семестр, бали
Опрацювання контрольних питань тем лекцій	14	4	56
Виконання практичних робіт	7	4	28

Виконання індивідуального завдання (реферат, презентація) на платформі LMS Moodle		8	8
Підготовка і виконання залікової роботи на платформі LMS Moodle		8	8
Всього максимум за семестр			100

9. Політика ОК

Пропущені заняття (лікарняні, мобільність тощо). Пропущені заняття необхідно відпрацювати. Для цього здобувач освіти має виконати індивідуальні завдання за пропущеними темами (завдання видає викладач).

Поведінка в аудиторії. Усі учасники освітнього процесу мають дотримуватися етичних норм. Здобувач вищої освіти зобов'язаний старанно та сумлінно навчатися протягом усього періоду отримання освіти. Водночас він повинен підтримувати інших у прагненні поглиблювати знання та виконувати свої обов'язки. Від викладача вимагається доброзичливе, серйозне і тактовне ставлення до здобувачів вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних робіт та екзаменів заборонено. У процесі тестування дозволено використовувати лише нормативні документи.